لا اله الا الله محمد رسول الله

هو الذي ارسل رسوله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله

دنیا کے مذاہب پر نظر اور اہل مذاہب کا تشحیذ الاذہان

یعنی

اردو رسالہ

ریویو آف ریلیجنز

قادیان سے ہر انگریزی ماہ کی پانچ تاریخ کو شائع ہوتا ہے

ایڈیٹر

قاضی محمد ظہور الدین اکمل

نمبر ۶ ۔ ۵ جون سنہ ۱۹۳۷ء ۔ ۲۵ ربیع الاول سنہ ۱۳۵۶ھ ۔ جلد ۳۶

فہرست مضامین

۱- احباب جماعت سے نہایت ضروری گذارش

۲- دو مفید علمی کتابیں -

(ا) قرآن مجید و وید مقدس

(ب) آسمانی پرکاش بجواب ستیارتھ پرکاش

۳- فہرست اسماء بقایاداران رسالہ

۴- اشتہار

اندرون ہند سے تین روپیہ سالانہ

مستحق طلباء اور غیر احمدیوں سے ۲/۸

بیرون ہند سے تین روپیہ آٹھ آنے

احباب جماعت سے نہایت ضروری گذارش

احباب کرام! مَیں کب تک یہ شکوہ کرتا چلا جاؤں گا کہ آپ کی توجہ حضرت مسیح موعود علیہ الصلوٰۃ والسلام کے عہد مبارک کی واحد یادگار رسالہ ریویو آف ریلیجنز کی طرف نہیں۔ مَیں آپ صاحبان کو ہر مہینے اپنی بلاناغہ متعدد اپیلوں میں بتا چکا ہوں کہ رسالہ کے خریدار اتنے کم ہیں کہ مجھے ان کی تعداد بتاتے بھی شرم آتی ہے۔ اب تک جس طرح بھی بن پڑا مَیں سنہ ۲۱ء سے لیکر اب تک رسالہ کا ہر نمبر ٹھیک وقت پر شائع کرتا رہا ہوں۔ لیکن اب ایسی صورت حال درپیش ہے کہ میرے لئے محال ہو رہا ہے کہ اس کی کتابت طباعت اور کاغذ و ٹکٹ کا انتظام بھی کر سکوں۔ قیمت کی وصولی کے لئے اکثر خریداروں کا دو سال تک انتظار کیا۔ ان کے وعدوں کا اعتبار کیا۔ اور اس طرح پر ایک ہزار روپے سے زیادہ بقایا ہو گیا باقی جو خریدار ہیں۔ ان سے اگر چندہ وصول بھی ہوتا ہے تو سال میں دو تین مرتبہ وی پی کر کے۔ یعنی دس بارہ آنے گرہ سے خرچ کر کے حالانکہ کئی بار عرض کیا جا چکا ہے کہ یہ وی پی سسٹم طرفین کے لئے موجب نقصان ہے اگر منی آرڈر کے ذریعے چندہ بھجدیا جائے۔ تو صرف دو آنے خرچ ہوتے ہیں خواہ وہ ہمارے چندے سے وضع کر لئے جائیں۔

اپنی طرف سے مَیں نے کوشش کی ہے۔ کہ اچھے سے اچھے مفید سے مفید۔ ٹھوس علمی موجب ازدیاد ایمان و عرفان و معلومات مضامین شائع کرتا رہوں۔ لیکن یہ میرے بس کی بات نہیں کہ دیگر اخراجات طبع و ترسیل بھی اپنی گرہ سے ادا کروں۔ آپ صاحبان کو اس بارے میں کوئی فیصلہ کرنا چاہیئے۔ اگر چند باہمت نوجوان یا جوان ہمت بوڑھے ہر ایک مقام کی جماعت سے کھڑے ہو جائیں اور ہر احمدی کے گھر پر حاضر ہو کر دریافت کریں کہ آپ رسالہ ریویو اُردو کے کیوں خریدار نہیں یا اس کا واجب کیوں ادا نہیں کرتے۔ اور ان پر زور دیں کہ وہ ضرور اس عہد مبارک کی یادگار کو زندہ رکھیں تو کوئی وجہ نہیں کہ کم از کم ایک ہزار خریدار نہ ہو جائے جو موجودہ حالات میں رسالہ چلانے کے لئے کافی ہوگا۔ مَیں آپ کے جواب کا منتظر ہوں کہ اسی پر آیندہ کارگذاری کی بنیاد ہے امید ہے میری توقع جو جماعت احمدیہ کے ایثار و بذل مال و جوش دعوۃ و تبلیغ کے متعلق ہے ضرور ہی پوری ہوگی۔ واللہ الموفق ۔

دو نہایت مفید علمی کتابیں

(وید مقدس اور قرآن کریم ۔ آسمانی پرکاشں" بجواب سمولاس نمبر ۱۴ ستیارتھ پرکاش)

یہ وہ کتابیں ہیں جو ہمارے بھائی علامہ ناصر الدین عبد اللہ بگولی (مولوی فاضل۔ کاویہ تیرتھ وید بھوشن) نے لکھی ہیں اور حال ہی میں شائع کی ہیں۔ علامہ موصوف دارالامان قادیان سے قریب ہی اسی ضلع کے ایک گاؤں کے رہنے والے ہیں۔ آپنے پرائیویٹ طور پر بہت تھوڑے عرصے میں والد ماجد خاکسار مولانا امام الدین صاحب فیض کی شاگردی میں مولوی فاضل پاس کیا۔ اور پھر آپ بے سرو سامانی کی حالت میں خدا پر توکل کرتے ہوئے باہر نکل گئے اور حد درجہ کے ایثار سے کام لیتے ہوئے۔ شب و روز کی جسم و جان گھلا دینے والی محنت شاقہ سے کاویہ تیرتھ کا آخری امتحان سنسکرت کامیابی سے پاس کیا اور پھر آپنے ویدوں اور ان سے متعلقہ کتب مستندہ کا مطالعہ باضابطہ طور پر کیا۔ پنڈت۔ کسی مسلم کو وید پڑھانے پر راضی نہیں ہوتے یہ علامہ موصوف کے اخلاص اور انتہائی کوشش کا اثر ہے کہ آخر وہ اس مقصد میں کامیاب ہوئے۔ واپسی پر آپ مندرجہ بالا دو کتابیں چھپوا کر لائے ہیں جن پر علاوہ دماغی محنت کے کافی روپیہ خرچ کیا ہے جماعت احمدیہ ایسی علم دوست اور مذہب اسلام پر مال و جان نثار کردینے والی سے پوری پوری امید ہے کہ علامہ ناصر الدین عبد اللہ کو اس زیر باری سے یہ کتب خرید کر جلد سے جلد فارغ کردینگے پہلی کتاب کا نام "وید مقدس اور قرآن کریم" ہے۔ اس کا حجم ۱۵۰ صفحہ $\frac{20 \times 26}{8}$ تقطیع۔ کاغذ کتابت۔ طباعت نہایت عمدہ۔ بایں ہمہ قیمت صرف ۱۲ر علاوہ محصولڈاک اسمیں اولاً ایک الہامی کتاب کے چودہ معیار بتائے گئے ہیں۔ اور پھر ہر معیار پر آپنے قرآن شریف اور وید کو پرکھا ہے اور آیات و شلوکوں کو اصل زبان میں مع ترجمہ نقل کرکے اتمام حجت کیا ہے۔ چودہ کے چودہ معیاروں سے قرآن کریم کو الہامی کتاب کالشمس فی نصف النہار ثابت کردیا ہے۔ علامہ موصوف کیلئے دل سے دعائیں نکلتی ہیں۔ میں ناظرین کرام سے پُر زور سفارش کرتا ہوں کہ وہ یہ رسالہ ضرور ہی منگوا کر استفادہ کرکے اپنے معلومات میں اضافہ اور غیر مسلموں پر حجت ملزمہ ثابت کریں۔ دوسری کتاب کا نام ہے "آسمانی پرکاش" اسمیں علامہ موصوف نے ان اعتراضات کا جواب دیا ہے جو سوامی دیانند جی نے اسلام و قرآن مجید پر کئے ہیں۔ ۱۰۲ نمبر شمار ہے اور ۳۲۰ صفحے ہیں۔ پہلے ہر اعتراض کا تحقیقی جواب دیا ہے پھر الزامی جواب جس کیلئے وید اور مسلمہ کتب معترض سے حوالے نقل کئے ہیں۔ یہ ایک بہت بڑی خدمت اور نہایت نادر تحفہ ہے جو ہمارے کرم فرما علامہ ناصر الدین عبد اللہ نے تیار کیا ہے جس سے ہر فرقے کا مسلمان بلکہ آریہ مذہب کے خلاف مذہب رکھنے والا ہر شخص فائدہ اٹھا سکتا ہے۔ ایسے ایسے نادر دلائل اور ناقابل تردید مسکت خصم حوالے دیئے ہیں کہ مصنف کیلئے دل سے دعائیں نکلتی ہیں۔ ضروری ہے کہ جماعت احمدیہ سب سے پہلی قدردان ثابت ہو اور ان دونوں کتابوں کو ہاتھوں ہاتھ خرید لے اور مصنف ان کی طبع ثانی پر مجبور ہو جائے آسمانی پرکاش کی قیمت ایک روپیہ آٹھ آنے علاوہ محصولڈاک ہے۔ آپ دونوں کتابیں مینیجر بک ڈپو تالیف و اشاعت قادیان سے طلب کریں۔

فہرست اسمائے بقایاداران ریویو آف ریلیجنز

یہ ان اصحاب کی فہرست ہے جن کے نام سے اب رسالہ بمجبوری بند ہے اور اتنا بقایا ان کے ذمے ہے اگر یہ اصحاب مہربانی فرما کر اپنا فرض پہچانیں اور ریویو کا حق ریویو کو دیدیں تو مشکلات کا بہت سا حصہ کم ہو جائے جن کی وجہ سے پورے حجم کا رسالہ نہیں نکالا جاسکتا۔ اور اگر دوسرے احباب اس بقایا کی وصولی میں ہمارے معاون ہوں۔ اور نہ صرف خود خریدار بنیں بلکہ دوسروں کو خریدار بنائیں تو اللہ سے بہت بڑا اجر پائینگے ۔

(ایڈیٹر)

۲۰۲	خانصاحب انوار حسین خاں	صہ/۱۳ار	۳۷۰	شیخ غلام قادر صاحب	صہ/۷ر	۶۵۷	حافظ عبد الجلیل صاحب	للعہ/۳ر
۲۰۷	چوہدری نظام الدین صاحب	للعہ/۷ر	۳۸۷	منشی احمد حسن صاحب	عہ/۸ر	۷۳۴	عنایت اللہ صاحب	سے/۴ر
۲۰۹	محمد یحیٰی صاحب	عہر	۴۱۶	قادر بخش صاحب زمیندار	عہ/۱۰ار	۷۳۶	بابو اللہ بخش صاحب	عہر
۲۱۳	منشی شاہ عالم صاحب	صہ/۱۳ار	۴۲۴	محمد اسماعیل صاحب ضلعدار نہر	للعہ/۷ر	۷۴۵	میاں رشید احمد صاحب	سے/۱۴ار
۲۱۵	خلف میاں غلام محمد محمد عمر جو	للعہ/ار	۴۲۹	حکیم محمد الدین چشم ساز	سے/۱۴ر	۷۴۷	فضل محمد صاحب	عہر
۲۶۰	میاں ولی محمد صاحب	عہ/۱۳ار	۴۳۴	بابو علی محمد صاحب کلرک	سے/۱۵ار	۷۴۹	ایس اینچ مہربانی کمپنی	عہ/۷ر
۲۶۸	ملک برکت علی صاحب	صہ/۸ر	۴۴۶	صاحبزادہ عبد اللطیف صاحب	سے/۱۳ار	۷۰۴	غلام سرور صاحب	عہ/۸ر
۲۸۰	مولوی محمد فضل خانصاحب	سے/۱۳ار	۴۵۸	غلام محمد صاحب شادی لنہ	للعہ/۱۱ر	۸۵۵	برکت علی خاں کنٹرکٹر	صہر
۲۸۶	میاں غلام رسول صاحب	للعہ/ار	۴۵۹	میر عمر خطاب خاں	للعہ/۱۱ار	۸۶۵	قاضی نذیر حسین صاحب	عہ/۸ر
۲۹۰	سید بہادل شاہ صاحب	عہ/ار	۴۶۷	مولا بخش صاحب	سے/۷ر	۸۹۸	چوہدری محمد حیات خانصاحب	سے/۵ر
۳۰۰	چوہدری مہدی حسن خاں ذیلدار	عہ/۱۲ار	۵۰۶	بابو حشمت اللہ صاحب	صہ/۸ر	۹۲۰	منشی غلام مرتضیٰ خانصاحب	سے/۱۳ار
۳۱۱	میاں اللہ داد خاں صاحب	سے/۱۲ار	۵۴۶	چوہدری سلطان احمد صاحب	سے/۱۲ار	۹۴۴	شیخ ولی اللہ صاحب پونہ	سے/۹ر
۳۱۸	میاں عمر الدین صاحب	سے/۱۱ار	۵۵۸	میاں عبد اللہ صاحب	سے/۳ر	۹۴۶	بابو عبد الغفور صاحب	عہ/۶ر
۳۲۳	مفتی عبد الحی صاحب	سے/۱۳ار	۵۹۵	ایم عزیز الدین صاحب	عہر	۹۵۰	بابو عبد الواحد صاحب	سےر
۳۲۴	محمد یوسف صاحب	سے/۸ر	۶۰۰	ملک غلام صاحب نمبردار	للعہ/۷ر	۹۵۳	منشی حسین بخش صاحب	سے/۶ر
۳۲۸	منشی وزیر علی صاحب	سے/۱۳ار	۶۳۲	منشی محمد اکرام صاحب	للعہر	۹۵۶	مولانا محمد بہاؤ الدین صاحب	سے/۳ر
۳۴۳	محمد جلال الدین صاحب	سے/۱۳ار	۶۴۸	سید ارادت حسین صاحب	صہ/۱۱ر	۹۷۳	مولوی محمد اسلم صاحب	للعہ/۵ر
۳۴۹	بابو باقر شاہ صاحب	سے/۱۱ر	۶۵۱	مبارک احمد صاحب	سے/۱۴ر	۹۷۷	سید محمد حسین صاحب	للعہ/ار

۹۸۸	سید لال شاہ صاحب	ہے ۱۱؍	۱۷۴۴	بابو محمد اسمٰعیل صاحب	للعہ ۸؍	۲۰۴۱	محمد سعید صاحب	ہے ۹؍
۱۰۱۸	قادر بخش الٰہی بخش صاحبان	ہے ۸؍	۱۷۴۶	مولوی سید عبد الخالق صاحب	صہ ۱۴؍	۲۰۴۳	مولوی علی محمد صاحب امام مسجد	عہ ۱۳؍
۱۰۶۰	محمد شفیع صاحب موڈھا	ہے ۱۳؍	۱۷۴۸	عبد الحمید صاحب	ہے ۱۵؍	۲۰۴۶	ڈاکٹر غلام محی الدین صاحب صدیقی	للعہ ۴؍
۱۰۶۷	عبد الاحد صاحب	عہ ۱۲؍	۱۷۵۷	چوہدری شاہ محمد صاحب	للعہ ۱۳؍	۲۰۵۰	ملک محمد شفیع صاحب	للعہ ۴؍
۱۰۷۲	حافظ عبد العلی صاحب	للعہ ۱۱؍	۱۷۷۹	پیر محمد اکبر صاحب	ہے ۸؍	۲۰۵۱	چوہدری مظفر علی صاحب	ہے ۱۰؍
۱۰۸۴	محمد یعقوب صاحب	ہے ۱۱؍	۱۸۳۴	اکرام اللہ صاحب	عہ ۴؍	۲۰۵۲	منشی فضل الٰہی صاحب	عہ ۱۴؍
۱۰۹۶	غلام احمد صاحب زرگر	للعہ ۱۳؍	۱۸۵۰	رحمت اللہ خاں صاحب	صہ ۷؍	۲۰۵۴	پسر مستری محمد عیسیٰ صاحب	عہ ۴؍
۱۱۳۶	حکیم اللہ دوہا وا صاحب	للعہ ۱۰؍	۱۸۵۵	محمد وزیر علی صاحب	ہے ۱۳؍	۲۰۵۹	چوہدری شاہ محمد صاحب	ہے ۹؍
۱۱۵۵	بابو قاسم دین صاحب	صہ ۵؍	۱۸۷۹	محمد علاؤ الدین صاحب	عہ ؍	۲۰۶۰	الٰہی بخش حفیظ اللہ صاحب	ہے ۷؍
۱۱۴۷	عبد اللہ درزی	ہہ ۱؍	۱۹۱۲	غلام محمد صاحب	ہے ۱۵؍	۲۰۶۱	بی بو علی صاحب	صہ ۱۵؍
۱۱۶۹	میاں محمد یوسف صاحب	ہے ۱۳؍	۱۹۲۸	مرزا محمد شریف صاحب	عہ ۱۳؍	۲۰۶۴	سلیم اللہ صاحب	صہ ۱۲؍
۱۱۹۸	منشی اظہار حسین صاحب	للعہ ۱؍	۱۹۴۵	فضل دین صاحب	ہے ۱۰؍	۲۰۶۵	بابو غلام رسول صاحب قمر	للعہ ۸؍
۱۲۰۲	ایم ایل مار یکرو کر صاحب	للعہ ۸؍	۱۹۶۴	محمد عزیز صاحب	ہے ۱۲؍	۲۰۶۶	امینہ بی سٹوڈنٹ	صہ ۸؍
۱۲۴۶	امیر الدین صاحب	ہے ۱۲؍	۱۹۶۸	چوہدری بشیر احمد صادق	ہے ۶؍	۲۰۷۰	این ایل افغان	عہ ۱۴؍
۱۲۸۱	مستری اللہ دین صاحب	للعہ ۹؍	۱۹۷۳	ایچ ایم مرغوب اللہ صاحب	ہے ۱۲؍	۲۰۷۱	کرم دین صاحب	صہ ۷؍
۱۲۸۸	غلام حیدر صاحب	للعہ ۶؍	۱۹۹۷	محمد ابراہیم علی	عہ ۱۱؍	۲۰۷۲	ڈاکٹر شبیر بہادر خاں	صہ ۴؍
۱۳۵۲	حکیم مولوی نظام الدین صاحب	للعہ ۸؍	۲۰۰۶	منشی فضل الٰہی	للعہ ۶؍	۲۰۸۶	احمدیہ کلب ۳۵ کلکتہ	للعہ ۸؍
۱۴۵۵	پیر محمد زمان شاہ صاحب	؎ ؍	۲۰۰۹	منشی عبد الرحمٰن صاحب	للعہ ۵؍	۲۰۸۸	حوالدار محمد خاں صاحب	ہے ۲؍
۱۵۵۶	ڈاکٹر محمد رمضان صاحب	صہ ۱۵؍	۲۰۱۸	غلام محی الدین چشتی	ہے ۱۴؍	۲۰۸۹	محمد شفیع صاحب مدرس	صہ ۷؍
۱۶۴۴	محمد حبیب الرحمٰن صاحب	للعہ ۴؍	۲۰۲۲	سکرٹری صاحب کراچی	صہ ۱۳؍	۲۰۹۲	ساہناں خاں صاحب	للعہ ۴؍
۱۶۷۶	عبد اللطیف صاحب	عہ ۸؍	۲۰۲۸	ڈاکٹر شہاب الدین	ہے ۳؍	۲۱۰۳	ٹی اے سی ابو حمید	للعہ ۹؍
۱۶۸۶	ماسٹر مبارک علی صاحب	ہے ۱۱؍	۲۰۳۲	مولوی مخدوم علی صاحب	للعہ ؍	۲۱۰۴	محمد عبد القادر صاحب	عہ ۸؍
۱۷۸۸	عبد الکریم صاحب	ہے ۶؍	۲۰۳۵	نور بی بی بیوہ نواب خاں صاحب	ہے ۱۳؍	۲۱۲۲	عبد الرحمٰن صاحب طالب علم	عہ ؍
۱۸۱۲	سید مبارک احمد صاحب	؎ ۵؍	۲۰۳۶	دار المطالعہ انجمن احمدیہ دہلی	ہے ۴؍			
۱۸۱۶	نذیر احمد صاحب	عہ ۵؍	۲۰۳۸	محمود احمد صاحب ولد فضل داد صاحب	ہے ۴؍			

۲۰۱	میاں عبدالعزیز صاحب	عہ ۱۴/	۸۸۵	ظہور الدین صاحب	للعہ	۱۷۳۹	مرزا احسن بیگ صاحب	جہ ۸/
۲۳۴	برمکان حکیم محمد حسین صاحب	ہجہ ۴/	۸۹۲	عبدالرحیم صاحب	صہ/	۱۷۴۴	محمد اسماعیل صاحب	صہ ۱۴/
۲۳۶	منصب داد خاں صاحب	ہجہ ۶/	۹۲۴	بابو عبدالغفور صاحب	سے ۲/	۱۷۶۹	محمد ابراہیم صاحب	لے ۳/
۲۴۵	ماسٹر نذیر محمد خاں صاحب	ہجہ/	۹۳۲	عبدالغنی صاحب	سے ۱۰/	۱۷۹۹	محمد ثناء اللہ صاحب	سے ۸/
۲۷۶	چوہدری نواب الدین صاحب	سے ۱۰/	۹۴۲	محمد اسلم صاحب	سے ۱۰/	۱۸۰۴	محمد اسماعیل صاحب	سے ۹/
۲۸۴	منشی محمد علی صاحب	سے ۱۰/	۱۰۰۶	مرزا ابوسعید صاحب	سے ۱۴/	۱۸۱۷	محمد کریم صاحب	ہجہ ۲/
۲۹۳	حکیم عبدالرحیم صاحب	ہجہ ۳/	۱۰۴۹	قاضی فضل حق صاحب	سے ۴/	۱۸۲۰	فضل داد صاحب	سے ۱۲/
۳۳۴	سید صادق حسین صاحب	ہجہ ۴/	۱۱۰۷	علم الدین صاحب	ہجہ/	۱۸۳۷	مرزا دلاور علی بیگ صاحب	سے ۱۴/
۳۳۵	ڈاکٹر معراج الدین صاحب	ہجہ ۳/	۱۱۴۰	مہر محمد صاحب پٹواری	عہ ۱۵/	۱۸۳۹	سید کریم بخش صاحب	سے ۱۴/
۳۷۳	غلام محمد صاحب چک نمبر ۹۹	سے ۱۳/	۱۱۵۷	مولوی علم الدین صاحب	سے ۲/	۱۸۴۰	مرزا احمد خاں صاحب	ہجہ ۳/
۳۷۴	محمد امین فضل کریم صاحبان	ہجہ/	۱۱۶۴	قریشی محمد عثمان صاحب	ہجہ ۳/	۱۸۶۳	ڈاکٹر محمد عبداللہ صاحب	ہجہ ۶/
۳۹۰	منشی کریم اللہ صاحب	ہجہ ۳/	۱۱۷۴	خان بہادر غلام محمد خان صاحب	سے ۱۳/	۱۸۶۵	چوہدری محمد عبداللہ صاحب	ہجہ ۹/
۴۰۱	حاجی غلام جبار صاحب	ہجہ ۴/	۱۲۳۰	منشی عبدالغفور صاحب	ہجہ ۹/	۱۸۸۴	بابو سلیم اللہ صاحب	سے ۵/
۴۰۴	منشی غلام علی صاحب	ہجہ ۳/	۱۳۷۹	ایم عبدالرزاق صاحب	عہ ۱۵/	۱۹۲۳	غلام رسول صاحب	ہجہ ۱۴/
۴۵۷	ماسٹر اللہ دتا صاحب	سے ۸/	۱۳۰۹	مولوی اللہ دتا صاحب	لے ۱۴/	۱۹۴۴	فتح الدین صاحب	لعہ ۵/
۴۸۹	عبدالکریم صاحب	سے ۱۳/	۱۴۱۴	ایم محمد شفیع صاحب	سے	۱۹۷۵	محمد بخش صاحب	ہے ۱۴/
۴۹۱	منشی ہدایت اللہ صاحب	ہجہ/	۱۵۰۲	سی سی بلگریو	عہ ۸/	۱۹۸۲	محمد اسماعیل صاحب	ہجہ ۱۵/
۵۹۹	اللہ رکھا صاحب	سے ۱۲/	۱۵۲۴	مولوی عبدالرحمٰن صاحب	لے ۸/	۱۹۸۷	محمد حبیب الرحمٰن صاحب	ہجہ ۸/
۵۸۶	فضل الٰہی صاحب	عجہ ۱۴/	۱۵۳۷	ملک شیر بہادر خاں صاحب	لے ۱۰/	۱۹۸۹	موسٰی خاں صاحب	سے ۱۰/
۵۹۰	حکیم سید محمد یٰسین صاحب	ہجہ ۳/	۱۵۸۹	مولوی قطب الدین صاحب	ہجہ/	۲۰۲۵	محمد عبدالقادر صاحب مدرس	لعہ ۴/
۱۰۴۱	نصر اللہ خاں صاحب	لعہ	۱۶۳۰	میاں ولی محمد صاحب	ہجہ ۱۰/	۲۰۴۰	غلام مجتبٰی صاحب	سے ۱۳/
۷۵۵	مستری روشن الدین صاحب	سے ۱۳/	۱۶۳۲	حافظ محمد عبداللہ صاحب	سے ۱۴/	۲۰۵۷	عبداللہ صاحب	ہے ۱۰/
۸۲۵	چوہدری عبدالکریم صاحب	ہجہ ۳/	۱۶۴۷	محمد رشید خاں صاحب	ہجہ ۱۱/	۲۰۶۳	حیات بخش صاحب	سے ۱۲/
۸۶۲	منشی محمد الدین صاحب	صہ ۱۳/	۱۶۹۶	فضل الٰہی صاحب	صہ ۶/	۲۰۶۹	ماسٹر عبدالمنان صاحب	سے ۷/
۸۷۱	قدرت اللہ صاحب	ہجہ ۳/	۱۷۰۶	شریف احمد صاحب	ہے/	۲۰۷۴	محمد عبداللہ صاحب	ہجہ ۸/

۲۰۷۵	عبدالرحمٰن صاحب خاکی	عـہ ۱/	۲۱۲۹	میاں نذیر احمد صاحب	سے ۱۵/	۲۱۸۰	غلام محمد خاں صاحب	ے ۴/
۲۰۷۷	ابراہیم صاحب	ہجہ ۹/	۲۱۳۰	حاجی میراں بخش صاحب	ہجہ ۷/	۲۱۸۴	محمد قاسم صاحب	صر ۲/
۲۰۷۹	مولوی مسیح الدین صاحب	سے ۳/	۲۱۳۲	غلام محمد محمد ابراہیم صاحبان	صر ۱۲/	۲۱۸۷	محمد حبیب علیخاں صاحب	ہجہ ۱۵/
۲۰۸۱	محمد صادق شاہ صاحب	سے ۳/	۲۱۳۳	مرزا عبدالکریم صاحب	ہجہ	۲۱۹۰	عبدالعزیز خاں صاحب	ہجہ ۴/
۲۰۸۲	محمد حسین صاحب	ہے ۸/	۲۱۳۴	عبدالحکیم صاحب	ہجہ ۷/	۲۱۹۷	چوہدری محمد شریف صاحب	ے ۲/
۲۰۸۴	فتح محمد صاحب	لعہ ۱۲/	۲۱۳۷	مستری غلام رسول صاحب	ہجہ ۳/	۲۲۰۲	ضیاء الدین صاحب	عہ ۱۵/
۲۰۸۵	میر تصدق حسین صاحب	لعہ ۴/	۲۱۳۹	فتح محمد صاحب	ہہ/	۲۲۰۳	مرزا افضل الٰہی صاحب	صہ ۱۴/
۲۰۹۰	محفوظ علیخاں صاحب	ہے ۸/	۲۱۴۰	لائبریرین اسلامیہ کالج	ہجہ ۳/	۲۲۱۱	ایم عبدالرحمٰن صاحب	صہ ۹/
۲۰۹۵	دوست محمد صاحب	لعہ ۴/	۲۱۴۱	〃 〃 کلب	ہجہ ۳/	۲۲۱۹	محبوب سلطانہ وزیر بیگم صاحبہ	ہجہ ۵/
۲۰۹۶	اللہ دتا صاحب	ے ۶/	۲۱۴۶	محمد اسماعیل شاہ صاحب	ہجہ ۳/	۲۲۲۰	عبدالغفور صاحب	ہے ۸/
۲۰۹۷	اشرف علی صاحب فاروقی	ے ۶/	۲۱۵۰	ثناء اللہ صاحب	سے ۱۱/	۲۲۲۸	خدا بخش صاحب	ہجہ ۳/
۲۰۹۸	ماسٹر محمد طفیل صاحب	عـہ ۲/	۲۱۵۲	راجہ محمد یوسف صاحب	عـہ ۶/	۲۲۳۹	بابو عطاء محمد صاحب	عا/
۲۱۰۰	محمد خورشید عالم صاحب	سے ۹/	۲۱۵۶	سید زمان علیشاہ صاحب	ہجہ ۱۵/	۲۲۴۰	سکرٹری جماعت احمدیہ	صر ۴/
۲۱۰۲	عزیز احمد صاحب	لعہ ۱۰/	۲۱۵۷	نذیریہ لائبریری	ے ۱۴/	۲۲۴۳	ایس اے منیم صاحب	عا ۱۰/
۲۱۰۸	چوہدری عطاء اللہ صاحب	ہجہ ۱۱/	۲۱۵۹	محمد اشرف صاحب	للعہ ۱/	۲۲۴۶	حکیم شیر محمد صاحب	عا ۱۰/
۲۱۱۰	سردار محمد صاحب	سے ۱۱/	۲۱۶۳	ڈاکٹر محمد الدین صاحب	ہجہ ۱۵/	۲۲۴۹	چوہدری محمد حسین صاحب	سے ۱۴/
۲۱۱۱	حافظ محمد الدین صاحب	سے ۱۳/	۲۱۶۸	بوٹاں بی بی صاحبہ	ہجہ ۳/	۲۲۵۰	اسد اللہ خاں صاحب پٹواری	عا ۸/
۲۱۱۳	فضل حق صاحب	سے ۳/	۲۱۷۰	امام الدین صاحب	ہجہ ۱۱/	۲۲۵۶	محمد حسین صاحب	ے/
۲۱۱۴	محمد ہادی صاحب	ہے ۱۰/	۲۱۷۳	اللہ دتا صاحب چک ۷۲	ہجہ ۳/	۲۲۵۸	فداء محمد صاحب	عا ۷/
۲۱۱۷	محمد اشرف صاحب	ہجہ ۱۴/	۲۱۷۱	مولوی عبداللطیف خانصاحب	ہجہ ۳/	۲۲۷۲	مینیجر احمدیہ لائبریری	عا ۱۴/
۲۱۲۳	عبدالجلیل صاحب	۱۲/	۲۱۷۲	میاں احمد الدین صاحب	عا ۲/	۲۲۸۴	چوہدری اشتیاق احمد صاحب	عہ ۸/
۲۱۲۴	محمد محبوب صاحب	عہ ۱۵/	۲۱۷۸	مولوی عبدالواحد صاحب	صر ۱۰/	۲۳۰۵	چوہدری شاہ محمد صاحب	عا ۱۴/
۲۱۲۸	محمد رفیق احمد صاحب	للعہ ۹/	۲۱۷۹	حفیظ بیگم صاحبہ	سے ۱۴/			

یہ تقریباً ایک ہزار روپیہ ہے جو ہمارے بھائیوں کے ذمے واجب الادا ہے۔ ابھی جن کے نام رسالہ جاری ہے اور چندہ ادا نہیں کیا وہ الگ ہیں اگر یہ احباب رقم ادا فرمادیں تو رسالہ پورے حجم کے ساتھ باقاعدہ شائع ہوتا رہے۔

ریویو آف ریلیجنز اردو ۔ قادیان دار الامان ۔ مورخہ ۵ ۔ جون ۱۹۳۷ء نمبر ۶ ۔ رجسٹرڈ ایل نمبر ۱۱۷۹

ڈابر (ڈاکٹر ایس کے برمن) لمیٹڈ

صیغہ نمبر ۱۱۷ پوسٹ بکس ۵۵۴ کلکتہ

پچاس برس سے زیادہ کا مشہور ولاثانی دیسی پیٹنٹ دواؤں کا وسیع ہندوستانی کارخانہ

ڈابر دواؤں کے نمونہ کا بکس (Regd)

STAR TRADE MARK (REGD)

اس میں بارہ قسم کی چنندہ دوائیں ہیں

جن سے آپ ضرورت پڑنے پر ڈاکٹروں کے کثیر مطالبے اور نسخوں سے بچینگے

یہ بکس منگا کر اپنے پاس ضرور رکھیئے۔ اس کا ہر ایک گھر میں رہنا ضروری ہے۔

آپ اپنا و دوسروں کا علاج بآسانی کر سکیں گے

نوٹ ہر جگہ ہمارے ایجنٹوں سے اور دواخانوں میں ملتی ہے دوا خریدتے وقت اسٹار ٹریڈ مارک اور ڈابر نام ضرور دیکھ لیا کریں۔

پنجاب کے خاص خاص شہروں میں سول ایجنٹوں کی ضرورت ہے۔

(اللہ بخش سٹیم پریس قادیان میں بھائی عبد الرحمٰن صاحب قادیانی پرنٹر و پبلشر نے چھاپکر قادیان سے مالکان کے لئے شائع کیا)